17 Jaar, No. 81. -- 's HERTOGENBOSCH. -- Zaturdag 12 Julij 1845.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post . » 14.

DIERE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

(Verschijnende driemaal in de week; Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ITALIE.

Men schrijft uit Napels den 28 Junij, dat de uitbarsting van den Vesuvius, reeds door vele berichten aangekondigd, sedert eenige dagen begonnen is. De berg werpt vlammen en steenen uit, door eene opening in den kegel, welke sich eenige maanden geleden, in het midden van den krater gevormd heeft. De gloeijende lava heeft sich onder denzelven eenen breeden weg gebaand en begint reeds langs den berg neer te vloeijen. De touristen stroomen toe om getuigen te zijn van dat prachtig schouwspel.

PRUISSEN.

Een Duitsch dagblad, de *Mannheimer Zeit.*, verzekert dat sedert eenigen tijd eene drukke uitwisseling van notas plaats heeft tusschen Berlijn en St. Petersburg. Men zegt dat het pruissisch gouvernement een aantal bedenkingen tegen het russisch vooruitzet, welke ongerustheden voorspruit hebben in de gewelddadige maatregelen door keizer Nicolaas in het werk gesteld tegen de pruissische onderdanen in de gewesten aan Polens nabuurschap. Het is overigens niet voor de eerste maal dat de duitsche drukpers zulke berigten verspreidt. Doch thans hebben zij eenen zekeren graad van waarschijnlijkheid verkregen, ten gevolge van de reis der twee vorsten, die, ofschoon zich in elkanders nabijheid bevindende, niet bij een gekomen zijn.

RIJN-PROVINCIEN.

De bisschop van Mainz, Mgr. Petr. Leon. Kaiser, vernomen hebbende dat zoo wel geestelijken als onderwijzers in het godsdienstig onderwijs en de scholen, bij de verklaring van § 221 en 222 van den catechismus, in zake de gemengde huwelijken, eene wijze, welke allezins geschikt is om de rust te storen in de huisgezinnen, waar, dusdanig huwelijk bestaat, wanneer de kinderen die uitlegging huiswaarts overbrengen, heeft aan alle zijne onderhorige geestelijken en schoolonderwijzers bevolen, dezen stand voor de schooljeugd geen onderwerp te laten zijn, noch over de gemengde huwelijken te spreken en het volgen daarover in den cathechismus, § 221, 222 (nr. 681-684) gezegd wordt, onaangeroerd zal blijven en overgeslagen worden; maar dat dit onderricht aan de kinderen, die voor hunne eerste H. Communie onderwezen worden alsdan voor het eerst en vervolgens de opkomende jongelingschap eenmaal in het jaar bij de catechetische leering of bij de predikatie in de kerk zal onderhouden worden. De voorname gronden waarop dit bevel berust, zijn: dat de gemengde huwelijken, wanneer zij overigens door niets anders ongeldig zijn, door de Kerk als wettig erkend en onverbreekbaar gemaakt worden, en dus zij, die eenmaal zoodanig huwelijk hebben aangegaan, niet mogen worden vervolgd, en ten anderen, omdat daarvan, in den catechismus geleerd, onderscheidene bezwaarlijkheden voor de gemengde huwelijken voortvloeijen, zoo dat het niet nodig schijnt de kinderen voor hun veertiende jaar, daarover te onderwijzen.

MINDEN, 3 Julij. Volgens berigt van den [illegible] gisteren [illegible] de wijding van den [illegible] nieuw gekozen bisschop van Paderborn, Mgr. Drepper, in handen van den daartoe benoemden Koninklijken Commissaris, den regerings-eersten president Richter plaats gehad. Wij zien met blijdschap de aanstaande bisschoppelijke wijding van, en de aanvaarding van zijn hoog ambt door den gekozen prelaat te gemoet.

SPANJE.

Er is nog niets met zekerheid bekend omtrent de reis der Koningin naar de Baskische gewesten. Men verzekert dat dit punt niet zal beslist worden voor de aankomst van het hof te Saragossa.

— Men zal zich herinneren dat het ministerie door de Cortès gemagtigd is geworden, om eene leening te sluiten, welker jaarlijksche amortisatie en rente de som van 15 millioen realen niet mogt te boven gaan. De *Gaceta* van Madrid berigt, dat de minister van [illegible] tot de realisatie dezer leening bij openbaar gebod, het geheele bedrag derzelve zal wezen 200 millioen realen, de contractanten zullen het eerste jaar 30 millioen, het tweede 40 millioen, het derde 60 millioen, het vierde 40 millioen en het vijfde 30 millioen realen moeten storten.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Julij. Brieven uit Rome, van den 29 Junij, zijn gisteren te Parijs ontvangen. Zij bevestigen van punt tot punt al hetgeen wij gezegd hebben omtrent de vergadering der buitengewone kerkelijke zaken (zie *Noord-Brabander* 5 Julij) en geven ons de volle verzekering dat het advies dier vergadering onveranderd door den Paus is bekrachtigd. De heer Rossi heeft van Z. H. niets anders bekomen dan eene formeele weigering. Daarop heeft hij zich tot den Generaal der jesuiten vervoegd, en het schijnt dat hem daar, uit louterе zucht naar vrede, doch waarschijnlijk met alle voorbehoudingen, concessien geschonken zijn, welker uitgebreidheid ons nog onbekend is.

Zoo is de waarheid. De nota, door den *Messager* medegedeeld, heeft door de dubbelzinnigheid van haar opstel, dingen doen gelooven, die niet bestaan. Het doel der zending van den heer Rossi is *in zoo verre* bereikt, dat de fransche jesuiten, op raad van hunnen generaal alhaast kunnen doen van een gedeelte der regten, die zij als burgers hebben, niet pleiten, uit een gaatje gluren. Maar het ministerie schreeuwt van eene toestemming van den H. Stoel te willen doen gelooven, een ieder is er door bedrogen geworden en wij zelve hebben er aan geloofd. Nu, de H. Stoel heeft geweigerd, op eenigerlei wijze tusschen beide te treden; hij heeft noch bevel, noch raad gegeven, maar de zaak geheel aan het oordeel van den Generaal overgelaten.

Wij zullen aan de kinderen der Kerk van Jesus, onze medeburgers, geene dingen doen, welke de wet niet gebiedt, zonder gevolg zijn, doen blijven.

Zij weten thans wat zij van den vonder, en zullen dit volbrengen. Zij zullen, wanneer het noodig mogt zijn, afstand doen van de regten, welke zij, krachtens het charter hebben, even als [illegible] [illegible] [illegible]

tegenspraak des ministeriele nota's en berigten uit andere bronnen geput, voortspruiten, zal men onze omzichtigheid bevroeden. Wij zijn gewoon niets anders dan trouwe verhaalders van daadzaken van dien aard te bevestigen, van welgeen wij met zekerheid weten. Eene zaak is echter naar al te waar en wij gevoelen de behoefte om onze droefheid over dezelve luide te ontboezemen. Priesters, religienzen, onder zoo vele opzigten achtenswaardig, buigende onder het gewicht van den storm door de driften opeengepakt, zullen, uit een gevoel van vredesgezindheid en edelmoedige zelfsopoffering, het duurste aller offers brengen, dat van een gedeelte hunner vrijheid en burgerregten. In welke mate dit offer hun ook opgelegd worde, welke het heilig gezag zij dat het van hen vordere, zeker zullen overste generaal of de algemene Vader aller geloovigen — de jesuiten zullen hunne vijanden doen zien, hoeveel heldhaftige grootheid er gelegen is in die kinderlijke onderworpenheid, welke men zoo vaak heeft voorgesteld als het vernederend kenmerk van eene vernaagde ziel en een ontadeld hart. Nimmer nog hebben zij zich wellicht der hooge achting, der innige bewondering en der levendige deelneming hunner talrijke vrienden waardiger betoond. (*Id.*)

— Brieven uit Rome van den 28 en 29 Junij zijn ons medegedeeld. Zij wederspreken de nota, welke gisteren in den *Messager* en heden morgen in den *Moniteur* voorkomt. Deze nota berust op eene ergerlijke dubbelzinnigheid. Er zijn, wel is waar, concessien gedaan, maar niet van dien aard als het officiëele artikel opgeeft. Zij komen vooral niet van het verbiedwaardig gezag, dat men aan de staatkunde van den heer Guizot heeft willen doen aansluiten. In een woord, de eer en de regten van den H. Stoel zijn ongeschonden gebleven en het complot, door het doctrinaire gouvernement gesmeed, strekt alleen tot deszelfs eigen schande en schade uitloopen. (*Quotidienne.*)

— Mgr. de Bisschop van Damaskus bevindt zich sedert eenige dagen te Lyon. Hij komt van Konstantinopel, alwaar het hem, na eindelooze pogingen, gelukt is de herroeping te bewerken van een turksch bevel, het welk in de gewesten, aan zijne herderlijke zorg toebetrouwd, aan de schismatieken verbood den katholijken godsdienst te omhelzen. Dit aan de katholijken en tot de schismatieken over te gaan. Onderscheidene brieven berigten de aankomst van pater de Smet en zijne reisgezellen ter plaatse hunner bestemming. De zes zusters van O. L. V. zijn te Villaucte gevestigd, alwaar pater de Vos, welken P. de Smet bij de Hathoofden achtergelaten had, een klooster voor haar in gereedheid heeft doen brengen. Den 19 augustus heeft de eerste mis in hare kapel plaats gehad. Na eene korte rust is P. de Smet naar zijne dierbare wilden teruggekeerd met het doel om spoedig naar de Zwarte voeten, een der verafgelegen volkstammen dier streken, dat in gedurigen oorlog met deszelfs naburen leeft, af te reizen. Wat zonderling heeten mag, is dat het eerste schip, dat de zusters heeft aangevoerd, wederom terugkeerde naar boord hebbende een aantal protestantsche predikanten met hunne vrouwen, die na vele jaren mislukte pogingen te hebben in het werk gesteld om de kinderen der Catholijken te overreden, naar Amerika terugkeerden.

— Uit St. Denis wordt van den 21 maart gemeld, dat twee afdeelingen, de heeren Devaud en Gérin, plegtig zeden leiden, waar het Evangelie te prediken. Men is niet zonder ongerustheid omtrent het lot dier beide, sedert 1820 tot 1830 de heer der Schiereilandstreek, als predikend aldaar het slagtoffer van zijnen iver werden.

De heer Prinet, van Maroco heeft middelijk het antwoord gedeeld zijnde, gevolmagtigden ministeren de Schiepstoffen generaal de la Rue gesloten verbond. De heer Leon Roche, eerste lijk bij het leger van Afrika, heeft in den avond van den 20 deze overeenkomst naar Larrache overgebracht, met de handteekening van den sultan voorzien. Het schijnt dat de ongenoegdigheid op de reede van Tanger van deze oorlogschepen niet weinig tot dien gelukkigen uitlag heeft medegewerkt. Men behoeft dus niet meer te vreezen voor eene hervatting der vijandelijkheden tusschen Marocco en Frankrijk.

NEDERLAND.

's BOSCH, 11 Julij. Z. M. de koning wordt, naar men ons uit Tilburg berigt, eerstdaags in die stad verwacht.

— De bestuurders der Koninklijke school voor Nijvere en Beeldende kunsten, alhier, hebben ter kennis gebragt dat aan dezelve eene onderwijzers-plaats, met een jaarlijksch honorarium van *vier honderd* guldens, vacant is. Belanghebbenden moeten zich schriftelijk (franco) of in persoon vervoegen, vóór primo September dezes jaars, bij den Edel Achtb. Heer Burgemeester dezer stad.

— Burgemeester en Wethouders dezer stad hebben bekend gemaakt, dat op den 14 dezer maand in deze stad eene collecte zal plaats hebben, ten behoeve der slagtoffers van den onlangs in de gemeente Meeuwen plaats gehad hebbenden brand.

— Alle vrienden des vaderlands zullen met innige deelneming vernemen, dat de edele graaf van Rechteren, lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal, oud-gouverneur van Overijssel, den 9 dezer, na eene korte ongesteldheid, op zijn buitengoed IJsselvliet overleden is.

— In den voormiddag van den 8 dezer, is in de gemeente Udenhout, brand ontstaan bij den molenmaker J. de Rooy. Ondanks de spoedig aangebragte hulp is de huizing en schuur, welke tegen brandschade verzekerd waren, geheel afgebrand. Het meerendeel des inboedels is gered.

VERGADERING DER PROVINCIALE STATEN VAN *NOORD-BRABAND*.

8e *Zitting, Woensdag den 9 Julij.*

1845.

Zijn tegenwoordig 37 leden en afwezig de heeren Keijenberg, de Ram en jonkh. Smits van Eckart.

De notulen der vergadering van den vorigen avond worden gelezen en goedgekeurd.

Zijn ingekomen de volgende stukken:

1°. Eene missive van den heer Gouverneur, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, de vergadering dank zeggende voor de bij Zijn Edel Mog. uitgebragte keuze. Aangenomen voor kennisgeving.

2°. Een adres van het Gemeente-Bestuur van Eethen, Genderen en Heesbeen, afdoening verzoekende in de sedert eenige jaren aanhangige klagten over den verkeerden aanslag in de bijdrage der kosten, vereischt tot digting van Kade of Dijk van den Verroorne Polder.

De voorzitter deelt aan de Vergadering al het wetenswaardige te dezer zake mede.

De heer Gerlach ondersteunt het verzoek en dringt ten sterkste aan op de eindbeslissing van hetzelve, en is bij deliberatie besloten hetzelve te remitteren aan Gedeput. Staten, ten einde hetzelve zoodra hunner mogelijk af te doen.

Aan de orde zijn de hier volgende rapporten:

a. Van de commissie van onderzoek over de wettigheid der verkiezing van jonkheer de Grez tot lid der Staten van dit Gewest, voor het 13e kiesdistrict.

Nadat door den heer Prinet het rapport der commissie van onderzoek ten deze is toegelicht, wordt er eenige discussie van gedachten met de heeren jonkh. van der Dussen Pastoel en H. de Wijs in aanvang gebragt, of de voorgenomene verkiezing al dan niet voor regelmatig moet worden gehouden, en is met 26 tegen 10 stemmen beslist, dat bij die verkiezing de reglementaire bepalingen niet zijnde in acht genomen, die keuze *nietig* is.

Zullende hiervan aan den heer minder jonkh. de Grez, aan de verkwestranten tegen de wettigheid dier verkiezing en aan Zijne Exc. den Heere Staatsraad Gouverneur, bij besluit dezer vergadering worden kennis gegeven.

b. Het verslag omtrent de Rosmalensche Wetering worde, met de door gegevene mededeeling van jonkh. J. Bowier, aangenomen om ter uitvoering aan Gedeput. Staten te worden verzonden.

c. Het verslag over de bewaring van Oudheden en Voorwerpen van Kunst geeft aanleiding tot eenige beschouwingen, medegedeeld door de heeren ridder de van der Schueren, mr. Kivits, de Wijs, de Bruin en mr. C. J. van Rijckevorsel. Waarna hetzelve is aangenomen.

d Het rapport over het reglement van policie op de Stoombooten, wordt zonder discussie aangenomen.

e. Dat wegens het verleenen der aangevraagde subsidiën, voor de veerdiensten, wordt almede zonder beraadslaging aangenomen.

f. Dat, waarbij het verzoek om tegemoetkoming uit de Provinciale kasse voor den opbouw van den Toren te Luiks-Gestel wordt gewezen van de hand, is zonder discussie aangenomen.

En zullen alle dezelve worden gezonden aan de Gedep. Staten, om daarin gevolg te geven.

g. Het verslag betreffende de herhaalde aanvrage om schadeloosstelling voor de geïnundeerde landen, tijdens de Belgische onlusten, wordt na eenige bedenking door den heer Buysen in het midden gebragt, met eenige wijzigingen aangenomen, om aan Gedeput. Staten te worden verzonden, die het verlangen aan Z. Exc. den Heere minister van Binnenlandsche Zaken zullen te kennen geven en die verder gemagtigd worden, om in deze zoodanig te handelen als men zal vermeenen te behooren.

Voorts worden door onderscheidene commissien nog uitgebragt, de navolgende rapporten, als:

1°. Bij monde van den heer Gerlach, op het adres der Arrondissements Regtbank van 's Bosch, wegens de aangevraagde vermeerdering van gelden tot bestrijding hunner kleine onkosten;

2°. Bij monde van denzelve, op de schriftelijke mededeelingen van den heer Arrondissements Directeur der belastingen, van der Voort Hoek, betreffende de algemeene Kaart van Noord-Braband;

3°. Bij monde van mr. Kivits, opzigtens het zoogenaamde Poot- en Plantreglement voor de Provincie.

4°. Bij monde van denzelve, op het reglement van policie voor de Zuid-Willemsvaart.

5°. Bij monde van denzelve, op het adres van H. G. Bolsius, om de bekragtiging te bekomen van een reglement op het beheer van zekeren Uitwaard.

De behandeling van deze stukken wordt de orde gesteld voor morgen.

6°. Bij monde van den heer Gerlach, op het verslag van Gedeput. Staten, in het vorm gen reglement op het beheer der Dijken en Polders binnen deze Provincie.

Deze beide Stukken worden gedrukt en rondgedeeld, en wordt de behandeling dezer aangelegenheid tot een nader te bepalen dag aangehouden.

Hierna wordt de vergadering gesloten en verdaagd tot morgen Donderdag ten 10 ure.

De *Zitting Donderdag 10 Julij.*

Er zijn tegenwoordig 34 leden, alwaren de heeren Verschoor, Burgemeester van Boxmeer, jhr. Smits van Eckart, de Ram en van Wijngaerden.

De notulen der vergadering van den vorigen dag worden gelezen en goedgekeurd.

Aan de orde van behandeling zijn de volgende verslagen, als:

1°. Dat over de verzanding van het rivierje de Mark onder Breda, waarin de eenige gewenschte buigingen aangebragt door den heer Fransen van de Wael van Beisingen, de Wijs en Janssens aangenomen.

2°. Dat betreffende de gewenschte Kaart der provincie Noord-Braband, wordt met eenige wij-

gingen van het rapport en na dat onderscheidene leden, als de heeren de Quay, de Bruijn, Martini, Boeraker, de Wijs, Faes, Gerlach en C. J. van Rijckevorsel gesproken hadden, aangenomen.

En, zal dit zoo hoogst belangrijk werk, waaraan de heer arrondissements directeur van der Voort Pieck; zooveel moeite en tijd besteed heeft alzoo weldra het licht zien.

3°. Dat, over het adres der arrondissements regtbank te 's Bosch, ten aanzien van het verlangd verhoogde cijfer voor de zoogenaamde kleine onkosten bij die regtbank; wordt breedvoerig bediscussieerd, en aan die beraadslagingen deel genomen door de heeren van der Beken Pasteel, Martini, Bijvoet, van Reijsingen, Faes, Kivits, Buysen, de Wijs en Bernan, waarna hetzelve met eenige veranderingen in de strekking der conclusien wordt aangenomen.

4°. Dat, over het poot en plantreglement, uitgebragt, wordt zonder beraadslaging aangenomen.

5°. Dat, over het reglement van politie op de Zuid Willemsvaart, wordt na eenige toelichtingen van den heer mr. Kivits en enkele beschouwingen van de heeren van der Beken Pasteel, de Bruyn en de Wijs, goedgekeurd en aangenomen, en de verdere uitvoering van dit een en ander aan gedeputeerde Staten overgelaten, zullende op voorstel van jonkhr. Martini, van elke provinciale ordonnantie, die van de Provinciale Staten emaneert, een exemplaar aan de leden der Staten worden uitgereikt.

6°. Dat, over het adres van M. G. Bolsius wordt toegelicht door Mr. Kivits, aangenomen en aan Gedeput. Staten de verdere afdoening daarvan opgedragen.

Is gelezen een voorstel van jonkh. Martini, daarbij de vergadering in bedenking gevende, om ten aanzien der aangevraagde verbetering van communicatiewegen en der te verleenen bijdragen voor dezelve een meer stelselmatig plan te volgen.

En wordt dit voorstel ter inzage van de leden bij de stukken der wegen, waarover nog rapport moet worden uitgebragt, gedeponeerd.

Voorts worden nog uitgebragt de hier volgende rapporten, als:

a. Bij monde van den heer Bijvoet dat, over de kennisgeving van Gedep. Staten betreffelijk het door hen verrigte ten aanzien van het verlangde uitwaterings- en inundatie kanaal tusschen Grave en Geertruidenberg.

b. Bij monde van denzelve over dat zoo hoogst belangrijk, zeer gewigtig onderwerp.

c. Bij monde van jonkh. Martini dat, over de koepokinenting.

d. Bij monde van denzelve over de adressen der drie geëmployeerden bij het provinciaal gouvernement van Noord Braband.

De heer Gerlach geeft te kennen dit rapport als lid der commissie niet te hebben geteekend, en zal de redenen, bij de behandeling van dat rapport, aan de vergadering kenmelijk maken.

En wordt de behandeling van deze stukken aan de orde gesteld tegen de eerstvolgende vergadering in de behandeling over het reglement op het bestuur der Dijk- en Polder besturen tegen eiks zaterdag; waarmede vergadering wordt gesloten en verdaagd tot morgen vrijdag ten 10 uure.

LATERE BERIGTEN.

De fransche dagbladen houden zich bijna uitsluitend bezig met de Jesuiten kwestie. Elk behandelt dezelve naar zijne wijze van zien en redeneert daarover in het breede, naar de wijze, welke zijne voor- of tegen ingenomenheid hem ingeeft. Van eigenlijke daadzaken, welke niet reeds hierboven duidelijk vermeld staan, kunnen wij nog het volgende, door de *Constitutionel* en den *Courrier* als correspondentie uit Liverno opgegeven, mededeelen:

«De zending van den heer Rossi is gedeeltelijk gelukt, door der bekwaamheid van den onderhandelaar aan de eene zijde, en der wijze inzigten van den Generaal der Jesuiten aan de andere, die in de tegenwoordige positie van het fransche ministerie tegenover de algemeene opinie en de kamers, het noodig heeft geacht, de Jesuiten die zich in Frankrijk bevinden aan te raden hunne huizen te sluiten benevens nog andere maatregelen van het gouvernement te ondersteunen, ten einde hem gunstig te stemmen. Paus betreffelijk had niet gezegd deze zaak te laten, hij verpligt geen enkel land deze of gene geestelijke orde te ontvangen, en dat beginsel wordt zoodanig geëerbiedigd, dat zelfs in de tweede stad van den kerkelijken staat, Bologne, de Jesuiten niet aanwezig zijn, wijl de stedelijke autoriteiten, ondersteund door den aartsbisschop, kardinaal Opizzoni, tot heden de inrigtingen van openbaar onderwijs niet aan de leden dier orde hebben willen toevertrouwen.

Wat nu het belangrijkste betreft, namelijk de vraag door Frankrijk aan den H. Stoel gerigt, om den Paus over te halen, aan de Fransche bisschoppen eenen rondgaanden brief te schrijven, om hen uitteenoodigen niet langer zich met het Fransche gouvernement in opposition te stellen, vooral omtrent de wet op het openbaar onderwijs; het schijnt dat Rome hierin steeds weigerachtig blijft, niettegenstaande den eenigzins bedreigenden toon zeker laatste depêche van 't Fransche ministerie, waarin men den Paus te verstaan gaf, dat, zoo hij in zijne weigering volhardde, hij op geene hulp van de zijde van Frankrijk rekenen kon, *in geval van onverhoopte gebeurtenissen.* Ziedaar de geruchten, welke hier in omloop zijn. Eenige personen zijn van gedachte, dat indien die depêche werkelijk alzoo is opgesteld, Rome zeker zal toegeven.»

De *Univers*, zich over deze correspondentie uitlatende, zegt dat de Paus wel wezenlijk in die zaak beslist heeft, en wel op de duidelijkste wijze, door aan den heer Rossi te verklaren dat de jesuiten onschuldig zijn aan de misdaden, welk men hun te laste legt, en de Paus dus niet, zonder groot onregt, hen zou kunnen treffen of zich aan hunne vijanden aansluiten.

De *Univers* gelooft ook niet dat het fransch gouvernement naar Rome eene depêche heeft afgevaardigd in den zin als de correspondent uit Livorno opgeeft, maar verklaart dat al mogt de Paus aan de fransche bisschoppen schrijven, zulks in allen gevalle niet zou strekken, om hen uitte nooden, op te houden hunnen pligt te vervullen in het verdedigen van het geloof, dat door het fransche stelsel van openbaar onderwijs met zulke ernstige gevaren bedreigd wordt.

Ingezonden Stukken.

Daar wij onze kolommen voor eene bedaarde discussie van zulke aangelegenheden niet mogen sluiten, hebben wij ook aan onderstaand stuk, ons van eene zeer geachte hand toegezonden, geene plaats mogen weigeren. Het spreekt echter van zelf dat de redactie van een dagblad niet kan verantwoordelijk gesteld worden, voor elk stuk dat haar ingezonden wordt, ofschoon zij den toegang harer kolommen niet mag ontzeggen aan het blootleggen van bezwaren, tot welker mindere of meerdere gegrondheid zij zich niet als regter mag opwerpen; maar welke zij meent dat de aandacht van den welmeenenden en regtschapen man, die met de directie der zaken, betreffende de R. C. Eeredienst belast is, dubbel waardig zijn.

De beraadslagingen, welke dezer dagen in de Staten Generaal over de begrootingen hebben plaats gehad, leveren den Nederlanden, die het wat met zijn vaderland en met zijnen koning meenen, gewigtige stof tot nadenken op. De verschillende hoofdstukken mogen bijna alle bij meerderheid van stemmen zijn doorgegaan, de minister heeft toch niet zelden den weg, om tot eenen gunstigen uitslag te geraken, moet voor niet klein bevisten. Wij hebben de debatten met aandacht gadegeslagen, en dezelve in verband brengende met hetgeen wij dagelijks hooren en zien, zijn wij tot het besluit gekomen, dat er eene ontevredenheid bestaat, waarvan de mogelijke gevolgen niet onvoorzigtig moeten ter zijde gesteld worden.

De oorzaken dezer ontevredenheid op te sporen ligt niet in het plan, hetwelk wij ons op dit oogenblik, te volgen, voorgesteld hebben. Er is daarover reeds zoo veel geschreven, dat wij, ons onthouden in het breede daarop terug te komen. Wij laten de verschillende ministeriele beoordeeling over aan hem, die daartoe lust gevoelt; maar willen slechts een paar woorden in het midden brengen over dat der R. C. Eeredienst, hetwelk, naar ons inzien, niet boven alle verbetering verheven is; en den goeden dunk der katholieken in zeer geringe mate met zich draagt. Welke beoordeling moet toch de regering gehad hebben, en nog hebben, met het departement der R. C. Eeredienst in wezen te laten, en aan de leiding van eenen minister toe te vertrouwen? geene andere, dan dat daardoor de belangen der katholieken in Nederland, naar behooren behartigd, en deze den overstaan van andere kerkgenootschappen, en ook den overstaan van elkander in hunne regten zouden gehandhaafd worden. Daartoe moet de minister, daartoe moet het geheele personeel van het ministerie volstandig medewerken: met dien verstande echter, *voegen wij er bij*, dat er altijd eene scherpe lijn van jurisdictie moet getrokken blijven, welke nimmer mag overschreden worden: dat is te zeggen, dat geen minister of directeur-generaal inner inbreuk maken mag op zaken, welke op het geestelijk gebied te huis behooren, maar zich eenig en alleen tot den omtrek bepalen moet, waarin zijne werkzaamheden gevoegelijk kunnen omschreven worden; of men dit altijd in het oog gehouden, of men niet, welcom gelacht heeft, op eens andermans [illegible] en al putkennen, de klagten, welke daarover, bij onze Boren zijn doorgedrongen, de bezwaren welke voor den opmerkzamen beschouwer niet zijn verholen gebleven, hebben meermalen eene pijnlijke gewaarwording bij ons te weeg gebragt.

Dan, laten wij het voorledene daar, om ons, al is het dan ook maar voor één oogenblik, met het tegenwoordige bezig te houden. Wij hebben met zeer veel genoegen den hoofdzakelijken inhoud der redevoering gelezen, welke de Staatsraad, voorloopig belast met de zaken der R. C. Eeredienst, op de aan hem in de staten generaal gedane interpellatiën, over de erkenning van een jansenistischen bisschop van Haarlem gehouden heeft. Het is lang genoeg, dat een klein hoopje jansenisten wanneer het op geldelijke aangelegenheden aankomt, zich onder de overgroote meerderheid catholieken rangschikt, maar wanneer het de kinderlijke gehoorzaamheid aan het hoofd der Kerk betreft, zich door verregaande weêrspannigheid van dezelve afscheidt. *Uit hunne vruchten zult gij ze kennen.* Het schijnt, dat de klerezie een balletje in de hoogte heeft doen werpen, met inzigt om de proef te nemen, hoe betzelve in de tegenwoordige omstandigheden wel zou nederkomen; maar dat zij buiten den waard gerekend heeft, blijkt daaruit duidelijk, dat zij zelve door den val is gekwetst geworden. De jansenisten moeten zonder omwegen verklaren, of zij tot de Catholijke Kerk meenen te behooren, dan wel of zij er niet toe behooren, in het laatste geval zouden zij eene opregte belijdenis afleggen, maar dan ook terstond van het departement der R. C. Eeredienst afgeschreven, en op dat der niet catholijke Eeredienste moeten overgeplaatst worden; in het eerste geval moeten zij zich aan de verordeningen der kerk onderwerpen, en niet op voorregten aanspraak maken, welke tot dus verre aan eene overgroote meerderheid onthouden worden.

Evenwel smart het ons te moeten zeggen, dat er in dezelfde redevoering woorden voorkomen, welke ons diep getroffen hebben. In het verslag, ons door het *Algemeen Handelsblad*, gelijk ook door de *Amsterdamsche Courant* medegedeeld, lezen wij: *aan de catholijke geestelijkheid worden geene jaarwedden verleend even min dus aan de klerezie. Deze geniet gelijke bescherming, als elke andere gezindheid, ja is financieel meer begunstigd.* Wij hebben ons zelven afgevraagd of deze mededeeling door genoemde bladen wel getrouw is overgebragt: of de staten-generaal wel dien zin gesproken heeft? Na veertien dagen wachtens is er bij ons geen twijfel meer overgebleven, uithoofde dat het ligt, ja noodzakelijk ware geweest, op de uitdrukking terug te komen, en door een enkel woord van ontkenning, eene blaam van zich af te werpen (1). — Ter zake dan! — Wij willen hier niet onderzoeken, hoe het in onzen constitutionelen staat, waarin de erkende kerkgenootschappen gelijke regten hebben, mogelijk zij, dat het eene kerkgenootschap vaste jaarwedden geniet, het andere van het welbehagen eens ministers moet afhangen, en dat bij de verandering der grondwet op deze onbilijkheid niet met den vinger gewezen is, maar houden alleen aanteekening waard verbetering, waarin de catholijken met de jansenisten geplaatst zijn. In de lezing van het *Handelsblad* en van de *Amsterdamsche Courant* valt dan in het oog alle kort, dat in Nederland vijftienduizend jansenisten financieel meer begunstigd worden, dan zeven millioen

(1) Wij vernemen dat gedurende inzender in staat zijn zal te maken, dat in het kort verslag voor de *Staats Courant* no. 147, 24 Junij (le bijv.) van de beraadslagingen over dat hoofdstuk gegeven, geen enkel der aangehaalde woorden voorkomt.

catholijken, en dat wel, in weerwil van de verklaring des staatsraads in dezelfde redevoering, dat, *wanneer men de Kerk in eenen geheel burgerlijken zin opvat, er geene bevoorregting in het salarieren te pas komt.* (2) Maar dan ook begrijpen wij eerst, hetgeen wij te voren niet hebben kunnen begrijpen, waarom in Nederland de geestelijkheid van de eene stad gunstig gesalarieerd, van de andere regtstreeks afgewezen wordt. — Een voorbeeld! — Amsterdam, de hoofdstad des Rijks, helwelk naar evenredigheid, de meeste penningen in de schatkist stort! — Amsterdam, welks geestelijkheid, nog in het vorige jaar, de betuiging eener hooge tevredenheid van Z. M. den Koning mogt wegdragen! — Amsterdam, hetwelk even gelijk andere steden van ons vaderland, vijf entwintig jaren lang, dezelfde gunsten genoot, is voor hare geestelijkheid van alle geldelijke tegemoetkoming uitgesloten geworden, en om welke reden? — Men raade en oordeele! — Willen den Directeur Generaal, naderhand minister, *de Pallehy*, behaagde het voor eenige jaren, ettelijke kerken op eene lijst van proscriptie te brengen. Deze moesten vernietigd, en voor dezelve weinige groote kerken in de plaats gebouwd worden. Veel gemakkelijker gezegd dan gedaan! Veel gemakkelijker geschreven dan ten uitvoer gebragt, want het papier is geduldig. Wij laten dat ontwerp voor hetgeen het is; maar willen alleen in het midden brengen, dat men zich daarover verstaan moet met de hooge geestelijke overheid, aan wie alleen het toekomt kerken te vernietigen en gemeenten in een te smelten, en dat men die onweersbui niet op anderen moet doen nederkomen, die daarmede niets gemeens hebben. De onderhandeling over deze aangelegenheid — zoo er dan al eene onderhandeling heeft plaats gehad — schijnt geene gewenschte uitkomst voor den directeur generaal opgeleverd te hebben. Althans de zaken zijn tot dusverre op den ouden voet gebleven; maar! de gevolgen zijn op de geestelijkheid van Amsterdam te huis gebragt. De pastoors van die kerken zijn door eene pennestreek van Z. Exc. van alle toelagen uitgesloten, zelfs zij, die dezelve tot dusverre genoten hadden, daarvan ontzet. Wij willen ons met de kwalificatie van deze handelwijze niet bezig houden: een ieder die gezond verstand bezit, zal ze zelf op den regten prijs weten te schatten. Dit is intusschen zeker: dat zij niet geschikt is, om het vertrouwen hetwelk tusschen regering en volk bestaan moet, op te wekken. Gaarne geloven wij dat de tegenwoordig aan het hoofd der directie van de zaken der R. C. Eredienst geplaatste Staatsraad van Son in denkwijze hemelsbreed met zijnen voorganger verschilt, maar wij willen dan ook de goede opinie, welke hij met zich in het ministerie gebragt heeft, door de ondervinding gestaafd zien. De tijd zal ons spoedig leeren, of wij ons te verblijden of te bedroeven hebben. Wij behooren niet tot die zwartgallige oppositanten, die in alles, zelfs in de geringste zaken, met een verrekijker, jewhad zoeken op te sporen; maar ook eventmin tot die menschen, die met eene blinde vooringenomenheid alles goedkeuren, wat men zich veroorlooft in vetgulle schotelen op te disschen. Wij wenschen den Koning in den heer van Son eenen getrouwen dienaar toe, wien alle de provincien van het rijk, gelijken onpartijdigen belangstiger en derzelver belangen. — Deze materie is nog niet uitgeput.

N. N.

(2) Ook deze woorden komen in gemeld verslag niet voor. Red.

Advertentien.

Eindhoven, den 4 *July* 1845. Na eene langdurige sleepende ziekte overleed — heden namiddag onverwachts op zijne buitenplaats Zoerdonk, in de nabijheid dezer stad — de Edele Groot Achtbare heer JOS. EM. HUBERT SMITS, Heere van Oyen, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid der Provinciale Staten van Noord Braband, Oud Wethouder en Lid van den Raad dezer stad, in den ouderdom van ruim 59 jaren, diep betreurd door zijne talrijke familie en talrijke vrienden.

INSTITUUT VOOR R. C. JONGE HEEREN

Te VOORBURG, *bij* 's GRAVENHAGE.

De ondergeteekende heeft de eer aan **Ouders en Voogden** te berigten, dat de lessen aan bovengenoemde Inrigting, weder een aanvang zullen nemen op den 14den Augustus e. k. — Hen die verlangen mogten hunne Zonen of Pupillen tegen het alsdan beginnend Studiejaar geplaatst te zien, wordt verzocht zich te dien einde aan te melden vóór den 20sten July.

Nadere informatien zijn, op *franco* aanvrage, te bekomen bij den DIRECTEUR.

J. C. DE ROODE.

*** Men vraagt, op eene *KOSTSCHOOL* een **SECONDANT** van eenigen Rang, in staat om het HOOGDUITSCH te onderwijzen, en, met verhooging van Salaris, zoo hij ook de eerste gronden van het LATIJN magtig is. — Hij zal tijd en gelegenheid hebben, zich in andere Talen en Wetenschappen te doen onderwijzen. — Men adressere zich met *franco brieven* en voorwaarden, onder de letters X. Y. Z., aan den Uitgever van den *Noord-Brabander* te *'s Bosch*, vóór den 1. Augustus, e. k.

*** De Notaris *JOH. DE BERGH* te *'s Hertogenbosch*, zal, ten huize van de kinderen Clercx te *Liempde*, op *Dingsdag den* 15 *July* 1845 provisioneel en acht dagen daarna dus op *Dingsdag den* 22 derzelfde maand finaal, telken dage des namiddags ten 3 ure, verkoopen:

Eenige Percelen BOUW- EN WEILAND en HOUTWAS, aan elkander gelegen onder *Liempde* in de Pranger in Sectie E No. 772 enz; groot te zamen 4 B. 66 R. 87 E.; bij gedrukte billetten verdeeld in zes koopen, die zoowel in Massa als afzonderlijk zullen worden geveild.

Nadere Onderrigting te bekomen ten Kantore van voorn. Notaris DE BERGH.

Voor het Rijk.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN.

Administratie der Domeinen, enz.

VERPACHTING

VAN

TIENDEN.

De ONTVANGER der DOMEINEN, te *'s Hertogenbosch*, zal, als dertoe behoorlijk gemagtigd, ten overstaan van HH. Burgemeester en Secretaris der respective Gemeente, op de na te melden Plaatsen, Dagen en Uren

VERPACHTEN,

alle de in dezelfs Ressort, ten behoeve des Domeins, geheven wordende TIENDEN van het Gewas van den Jare 1845, als:

1. Op Maandag den 14 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Asten*, ten huize en herberge van de Kinderen Sengers, de TIENDEN van *Deurne* en *Lissel*, *Vlierden*, *Asten*, *Someren* en *Lierop*.
2. Op Dingsdag den 15 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Beek en Donk*, ten huize en herberge van H. S. Swinkels aan de Brug, de TIENDEN van *Aarle*, *Rixtel*, *Stiphout*, *Lieshout* en *Beek en Donk*.
3. Op Woensdag den 16 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Erp* op het Raadhuis, de TIENDEN van *Erp* en *Boekel*.
4. Op Donderdag den 17 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Uden* op het Raadhuis, de TIENDEN van *Uden*.
5. Op Vrijdag den 18 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Veghel* op het Raadhuis, de TIENDEN van *Schijndel* en *Veghel*.
6. Op Zaturdag den 19 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Mistelrode*, ten huize en herberge van de Wed. Lodv. van der Heyden, de TIENDEN van *Dinther*, *Heesch* en *Mistelrode*.
7. Op Maandag den 21 July 1845, des voormiddags ten 8 ure, te *Vught*, ten huize en herberge van Joh. van Bilsen in het Bijtje, de TIENDEN van *Vught*, *Drongelen*, *Boxtel*, *Esch*, *Kruisstraat* en *Helvoirt*.
8. Ten zelfden dage, des namiddags ten 1 ure te *Boxtel*, ten huize en herberge van G. Peijnenburg, alle de TIENDEN van *Cromvoirt*, *Liempde* en *Boxtel*.
9. Op Dingsdag den 22 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *St. Oedenrode*, ten huize en herberge van de Wed. van Rumpenberg, de TIENDEN van *St. Oedenrode*.
10. Op Woensdag den 23 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Oirschot*, in het logement de Zwaan bij de Wed. Somens, de TIENDEN van *Oirschot*, *Best*, *Maergestel*, *Gestel*, *Stiyp* en *Stratum*.
11. Op Donderdag den 24 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Nuland*, ten huize en herberge van L. van de Laar, de TIENDEN van *Berlicum*, *Rosmalen*, *Vuland* en *Geffen*.
12. Op Vrijdag den 25 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Oss*, ten huize en herberge van J. Megens, de TIENDEN van *Oss*, *Berchem*, *Megen*, *Haren*, *Neerloon* en *Velp*.
13. Op Zaturdag den 26 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Lith*, ten huize van P. J. Prosman, de TIENDEN van *Lith*, *Lithoyen*, *Kessel*, *Maren* en *Alem*.
14. Op Maandag den 28 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Oisterwyk*, in het logement het Hof van Holland, de TIENDEN van *Oisterwyk*, *Haren*, *Helvoirt* en *Udenhout*.
15. Op Dingsdag den 29 July 1845, des voormiddags ten 9 ure, te *Tilburg* op het Raadhuis, de TIENDEN van *Berkel*, *Huykelom*, *Enschot* en *Tilburg*.
16. Op Woensdag den 30 July 1845, des voormiddags ten 10 ure, te *Waalre*, ten huize en herberge van de Wed. [illegible], de TIENDEN van *Aalburg*, *Babijtonienbroek*, *Doeveren*, *Drongelen*, *Eetren*, *Genderen*, *Heesbeen*, *Herpt* en *Beers*, *Heukhuizen*, *Hill*, *Meeuwen*, *Giessen*, *Andel*, *Werkendam*, *Loonopzand*, *Nieuwkuik*, *Gansoyen*, *Druinen*, *Waalwijk*, *Onzenoord* en *Besoyen*.

De voorwaarden liggen ter lezing ten Raadhuize der Gemeenten alwaar de Verpachting zal worden gehouden.

Alle verlangd wordende inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Ontvanger der Domeinen [illegible] in de Peperstraat te 's Hertogenbosch.

NB. De [illegible] ONGELDEN, 10 Centen van den Gulden, moeten DADELIJK worden voldaan. *Op den dag der Verpachting zullen geene Pachtpenningen worden aangenomen.*

DE ONTVANGER DER DOMEINEN,

M. W[illegible]

ZEGT HET VOORT.

Graanmarkt

VAN 's HERTOGENBOSCH.

Van den 7, 8 en 9 July 1845.

ROGGE prijshoudend, BOEKWEIT 10 cents lager, HAVER niet aangevoerd; het navolgende is besteed geworden per Nederlandsch mud, als:

ROGGE	f 6.00	a	f 6.75
BOEKWEIT	f 5.65	a	f 6.15
HAVER	0.00	a	0.00.

Presumtive waarde op wigt:

ROGGE van 72 N. P. bet	f 6.40,	a	f 6.75
BOEKW. » 66 »	f 5.80,	a	f 6.15
HAVER » 44 »	f 2.75,	a	f 3.00.

Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op donderdag den 10 dezer is geschied f 6.32.

De 3 Nederlandsche ponden Roggebrood 30 Centen.

Het [illegible] pond Boter f 0.66 a 0.70.

AMSTERDAM, 4 July.

Tarwe tot vorige prijzen; 129 p. f. Pools f 290, f 270 p. b. dito f 280, 128 p. dito f 280, 283, 280 p. n. Rost. f 280, 115, 122 p. n. Vriesche f 188, 202, [illegible] Rogge als voren, 116 p. ger. Pruis. f 172, [illegible] dito f 125, 119 p. dito f 188, 123 p. n. Rost. f 18[illegible] Garst in een doen, 115 p. Deensche [illegible] f 157. Haver zonder handel.

Voor wite Euwige was bedon[illegible] en de mulatbruine Javasche werden tot f 180 en [illegible] alhier tot f 190 opgenomd.

Koolzaad op 9 vat in sept. oct. en nov. 66 p.

Raapolie Baauwer, per 6 w. 139, vlieg f 36, sept. f 38, a [illegible] oct. [illegible], nov. [illegible]; Lijndle p. 6 w. f 31, vlieg f 30, Hennepolie [illegible] f 33, Vlas f 32.

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 9 July. [illegible] W. S. 2½ pCt. 64 Nieuwe 3 pCt. 58[illegible] pCt. 101, 100[illegible] Handelm. 1594, [illegible] Spoorweg [illegible] Nieuwe. Dito 119, 120, Ardoins 85, [illegible] 24, [illegible] 22[illegible], [illegible] Spanje Binnenl. 3 pCt. 31, 30. Oude [illegible] 40[illegible] Sluitin[illegible] Ct. [illegible]

Ten drukkerij van De Ab[illegible]